

původně předepsaného dopravného smlouva dopravní ku škodě žalujícího eráru porušena byla. Nákladní list, razítkem dráhy opatřený, slouží za důkaz o obsahu smlouvy nákladní (§ 61, odstavec třetí, žel. d. ř.). Podepsáním nákladního listu a jeho odevzdáním se zbožím železniční výpravně (§ 61, odstavec první žel. d. ř.) podrobil se odesílatel zboží dle obsahu předtisku nákladního listu ustanovením dopravního řádu a příslušných tarifů. Dle § 56, odstavec první lit. d) žel. d. ř. a žel. nákl. tar. odd. B-A-III g 1 musí obsah zásilky v nákladním listě označen býti způsobem, odpovídajícím tarifu, ano jinak dopravné ve smyslu předpisu žel. nákl. tar. odd. B-A-II b) se vyměří dle třídy Iní. V nákladním listě označil odesílatel obsah zásilky slovem »Alteisen«, ač jednalo se o »železo staré, odložené«, t. j. o takové, které jest určeno k výrobě železné suroviny, jak výslovně v tarifu oddělení B-E 8 uvedeno jest. V tarifu pro »Alteisen« není předepsáno zvláštní dopravné. Za následky nesprávné a neúplné deklarace ručí dle § 57 žel. d. ř. odesílatel. Z toho vysvítá, že pro výpočet dopravného jedině obsah nákladního listu je směrodatným a rozhodným. Dopravné z této zásilky mělo tudíž vyměřeno býti dle třídy normální I. a nikoliv, jak původně omylem se stalo, dle položky E 8 žel. nákl. tar. odd. B částkou nižší. Dle § 70, odstavec druhý žel. d. ř. jest tudíž nárok žalobní proti žalovanému, jako příjemci zboží, odůvodněn. Na tom ničeho nemění právo ku zkoumání deklarace, dráze v § 58, odstavec první žel. d. ř. vyhrazené, kterého dráha není nucena použiti. Dopravní řád neobsahuje totiž ustanovení, které by oprávněovalo osoby v § 70 odstavec první a druhý žel. d. ř. uvedené, odepřiti placení vyššího dopravného, které odpovídá deklaraci v nákladním listě uvedené, nikoliv však druhu zboží, o jehož zaslání se ve skutečnosti jedná. Nepoužije-li tudíž dráha svého oprávnění ve smyslu § 58 odstavec první žel. d. ř., tvoří základ pro výpočet dopravného jedině a výhradně obsah nákladního listu.

Čís. 484.

Pro přemrštěnost ceny není kupní smlouva ještě o sobě neplatnou dle § 879 čís. 4, obč. zák.

(Rozh. ze dne 13. dubna 1920, Rv I 170/20.)

Žalobce koupil od žalované firmy počátkem října 1918 za účelem dalšího zcizení větší počet koží za 130.000 K. V době převratové byly kůže Národním výborem zabaveny a žalobci vyplacena později náhrada 6.000 K. Žalobce domáhal se zrušení smlouvy pro přemrštěnost kupní ceny. Procesní soud první stolice žalobu zamítl. Důvody: Žalobce, tovární výrobce řemenů, koupil kůže za účelem dalšího zcizení. Z toho nutno usuzovati, že žalobce měl potřebné vědomosti, by správně ocenil kupované kůže. Žalobce sám kupní cenu smluvil a zboží svými lidmi převzal a částečně odvezl, a před tím smluvenou cenu zaplatil. Z toho všeho vyplývá, že žalobce skutečnou cenu koupených koží znal. Je-li pravdou jeho tvrzení, že ceny ty jsou přemrštěnými, platil tuto přemrštěnou cenu vědomě a tím spolupůsobil ku spáchání činu nedovoleného, následkem čehož nemůže dle § 1174 obč. zák., nový doslov, požadovati zpět, co ku spáchání činu byl dal. Žalobní nárok jest proto bezdůvodný. Jak uvedeno, koupil žalobce kůže za účelem dalšího zcizení, a následkem

toho nepřísluší mu dle § 2 zákona ze dne 28. května 1919 čís. 299 sb. z. a n. nárok na náhradu za to, že zaplatil za kůže cenu přílišnou, a nepřísluší mu proto ani nárok na vrácení zaplacené kupní ceny. O d v o l a c í s o u d rozsudek potvrdil v podstatě z týchž důvodů.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y.

Pokud jde o posouzení věci po stránce právní, dovolatelka tvrdí, že nelze na smlouvu, o níž jde, užítí předpisu § 1174 obč. zák., ježto tento předpis se nevztahuje na kupní smlouvy. Dovolatelka sama nezaložila svého nároku na ustanovení § 1174 obč. zák. a proto padá tento důvod, jež předchozí soudové pro zamítnutí žaloby uvedli. Soudy předchozí zamítly žalobní nárok též z důvodu § 2 zákona ze dne 28. května 1919, čís. 299 sb. z. a n.; avšak tohoto ustanovení nelze na tento případ použití, poněvadž žalobkyně nežádá vrácení přeplatku, nýbrž výrok, že kupní smlouva se žalovanou jest neplatnou; domáhá se tedy toho, by byl zřízen stav, jaký byl před smlouvou, sama nabízejíc, nejsou s to koupené kůže vrátiti, to, co za zabavené kůže od státní správy dostala, t. j. 6.000 K, jež jí byly poukázány Československým úřadem oděvním. Žalobkyně se domáhá zrušení kupní smlouvy, dovolávajíc se ochrany § 879 obč. zák., poněvadž prý cena byla přemrštěnou a tedy nedovolenou. Leč v § 879 obč. zák. není uvedena přemrštěnost ceny sama o sobě jako důvod neplatnosti smlouvy, nýbrž jest tomu tak jen tehdy, když někdo, kořistě z lehkomyslnosti, tísně, mdlého rozumu, nezkušenosti nebo vzrušení myslí někoho jiného, dal sobě nebo třetímu za plnění slíbiti nebo poskytnouti plnění vzájemné, jehož hodnota jest v patrném nepoměru ku hodnotě plnění. Žalobkyně ovšem tvrdí, že byla donucena nouzí k oné smlouvě a záležela prý její tíseň v tom, že by nebyla mohla dostáti své povinnosti vůči bývalému eráru. Než žalobkyně ve svém přípravném spise tvrdila a při líčení opakovala, že, když jí od bývalého eráru k výrobě řemínků do bot žádný materiál nebyl poukázán, hleděla si sama opatřiti koňské usně pro dodávku erární a boxkalf-kůže pro firmu Ludvík S., ježto by prý jinak byla musila výrobu zastaviti a dělnictvo propustiti. Když jí pak zástupcem žalované byly kůže nabídnuty, koupila je. Z toho vysvítá, že kůže nebyly koupeny, by žalobkyně dostála své dodávce vůči bývalému eráru, nýbrž že potřebovala kůže tyto pro firmu Ludvík S. Jestliže bývalý erár žalobkyni, jak tato tvrdí, připsal ze dne 2. srpna 1918 oznámil, že pro výrobu objednaných řemínků má koňské usně k dispozici, nemusila je žalobkyně k tomu účelu sobě opatřovati jinde a nebyla tedy v tísní, jež by kupní smlouvu, o kterouž tu jde, činila neplatnou. Mohla zodpovědnost za nedodání objednávky svaliti na bývalý erár, poněvadž jí neposkytl k tomu potřebných koží. Že by žalobkyně s bývalým erárem byla ujednala, že na sebe bře závazek, opatřiti si kůže sama, jestliže jich od eráru nedostane, toho netvrdila. Pokud žalobkyně kupovala kůže pro firmu Ludvík S., nebyla vůbec v žádné tísní. Též nebylo prokázáno, že cizozemská kůže, o kterouž tu jde, a jež v čase kupu dle tvrzení žalobkyně nebyla pod uzávěrkou a nebyla státem obhospodařována, podléhala směrným cenám. Nabídnutý o tom důkaz znalci se k tomu nehodil, nýbrž měla žalobkyně uvésti ono nařízení, jež prý nejvyšší směrné ceny určovalo (snad měla na

mysli nařízení správce ministerstva obchodu ze dne 20. srpna 1917, čís. 352 ř. z. o cenách koží, usní a strojních řemenů). Leč, i kdyby byly bývaly směrné ceny pro kůže, jež žalobkyně od žalované koupila, nečinilo by překročení těchto cen kupní smlouvu neplatnou; neboť úmysl zákona směřoval k tomu, by byli chráněni spotřebitelé, nikoliv velkovýrobci ve svých vzájemných obchodních stycích a proto nelze za to míti, že se smlouva, o kterouž jde, příčila dobrým mravům.

Čís. 485.

Zabaven-li nárok ze služného, jest zaměstnavatel oprávněn, sraziti si ze zabaveného služného zálohu, již poskytl zaměstnanci do doby, než doručeno mu bylo usnesení zabavovací.

(Rozh. ze dne 13. dubna 1920, Rv I 174/20.)

Žalobce vedl proti svému dlužníku Karlu N—ovi exekuci zabavením a příkázáním k vybrání pohledávky ze služného, jež příslušela dlužníku proti jeho zaměstnavateli. Šlo o služné za měsíce květen a červen 1919. Zabavovací usnesení bylo doručeno zaměstnavateli dne 25. května 1919. Zaměstnavatel nevyplatil žalobci příslušné částky služného za uvedené měsíce, tvrdě, že si dlužník před tím, nežli zaměstnavateli bylo zabavovací usnesení doručeno, vybral služné až do konce června 1919. Žalobě vymáhajícího věřitele proti zaměstnavateli na zaplacení zmíněné částky procesní soud první stolice vyhověl. **Důvody:** Jest nepochybné, že žalovaný ručí za to, nedostalo-li se věřiteli příkázané pohledávky po té, kdy mu byl zákaz doručen; ručí však též za zálohy, jež poskytl dlužníku před doručením zabavovacího usnesení, neboť, poskytl-li žalovaný zálohy, ač služné bylo splatno pozadu, činil tak na vlastní nebezpečí a nemůže čeliti zástavnímu právu třetího svou pohledávkou, již neuplatňoval ani žalobou ani v řízení exekčním. Vždyť zákaz byl mu doručen teprve po té, kdy pohledávka byla soudně uplatněna a zabavena a nemůže proti ní namítati svou soukromou pohledávku vůči dlužníku. **O d v o l a c í s o u d** žalobu zamítl. **Důvody:** Dohoda mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, by služební požitky byly vyplaceny předem, jest přípustnou, ježto není v žádném zákoně zapovězena, nanejmeně ji nezakazuje ustanovení čl. IV. zákona ze dne 26. května 1888, čís. 75 ř. zák. a § 5 zákona ze dne 29. dubna 1873, čís. 68 ř. zák. Jest tudíž výplata zálohy žalovaným Karlu N—ovi platnou. Tím, že žalobci byla příkázána pohledávka Karla N—a proti žalovanému k vybrání, vstoupil dle § 308 ex. ř. a §ů 1393 a násl., zejména dle § 1394 obč. zák., pokud jde o pohledávku ze služného, na místo Karla N—a. Dlužno proto od služného, jež stalo se splatným po té, když bylo povolovací usnesení žalovanému doručeno (25 května 1919) odečísti zálohy, jež Karel N. před tímto dnem obdržel.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

Důvody.

Podle jasně projevené vůle účastněných osob (§ 836 obč. zák.) obdržel Karel N. zálohami jemu vyplacenými mzdu předem za služby, o kterých